

U 6/2022 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (*alustatyödirektiivi*)

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 9.12.2021 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (COM(2021) 762 final) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 3.2.2022

Työministeri Tuula Haatainen

Erityisasiantuntija Elli Nieminen

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO

EU/2021/14450

EU/2021/1388

26.1.2022

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI TYÖOLOJEN PARANTAMISESTA ALUSTATYÖSSÄ

1 Tausta

Komissio antoi 9.12.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (COM(2021) 762 final). Samassa yhteydessä komissio julkaisi tiedonannon aiheena: ”Paremmat työolot vahvemmassa sosiaalisessa Euroopassa: digitalisaation hyödyntäminen huomisen työelämässä” (COM(2021) 761 final). Osana pakettia komissio käynnisti myös julkisen kuulemisen ehdotuksesta suuntaviivoiksi EU:n kilpailulainsäädännön soveltamiseksi yksityisyritysten työoloja koskeviin kollektiivisopimuksiin. Suuntaviivoja koskevasta komission ehdotuksesta informoidaan eduskuntaa erillisellä E-kirjeellä.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen toi esiin poliittisissa suuntaviivoissaan, että digitalisaation mukanaan tuomat nopeat muutokset vaikuttavat EU:n työmarkkinoihin. Hän ilmoitti ryhtyvänsä tarkastelemaan, miten alustatyöntekijöiden työoloja voitaisiin parantaa. Komission mukaan ehdotetulla direktiivillä täytetään tämä lupaus ja tuetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa.

Digitaalisiin alustoihin perustuva talous kasvaa nopeasti. Komission arvion mukaan vuosina 2016–2020 alustatalouden liikevaihto lähes viisinkertaistui arviolta kolmesta miljardista eurosta noin 14 miljardiin euroon. Tällä hetkellä työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta tekee töitä yli 28 miljoonaa EU:ssa asuvaa henkilöä, ja vuonna 2025 määrän uskotaan kasvaneen jo 43 miljoonaan. Työtä välittäviä digitaalisia alustoja toimii lukuisilla talouden aloilla. Eräät tarjoavat itse paikalla tuotettavia palveluja, kuten kyyti- ja toimituspalveluja tai siivous- ja hoivapalveluja. Toiset toimivat pelkästään verkossa ja tarjoavat esimerkiksi tietojen koodausta, käännöstyötä tai suunnittelupalveluita. Alustatyössä on paljon vaihtelua niin vaaditun osaamistason suhteen kuin sen, miten alustat organisoivat työtä ja paljonko ne käyttävät määräysvaltaa sen suorittamisessa.

Työtä välittävät digitaaliset alustat luovat uusia mahdollisuuksia yrityksille, työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille ja parantavat kuluttajien mahdollisuuksia saada palveluja. Uudenlaiset työnteon muodot tuottavat kuitenkin myös uudenlaisia haasteita.

Komission arvion mukaan yhdeksän kymmenestä EU:ssa toimivasta alustasta luokittelee alustan kautta työskentelevät henkilöt itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi. Useimmat näistä henkilöistä ovat työssään aidosti itsenäisiä ja hyödyntävät alustatyötä yritystoimintansa kehittämisen välineenä. On kuitenkin myös heitä, jotka kokevat olevansa alisteisessa asemassa työtä välittävään digitaaliseen alustaan nähden, joka käyttää heihin eriasteista määräysvaltaa esimerkiksi palkkatason tai työolojen osalta. Komission mukaan jopa 5,5 miljoonan työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta työskentelevän henkilön ammattiasema on saatettu määrittää virheellisesti. Näiden henkilöiden todennäköisyys kärsiä heikoista työoloista ja riittämättömästä sosiaaliturvan saatavuudesta on erityisen suuri. Ammattiaseman virheellisen luokittelun vuoksi heillä ei ole pääsyä työsuhteisille työntekijöille kuuluville oikeuksiin, kuten esimerkiksi vähimmäispalkkaan, säänneltyihin työaikoihin, työterveyshuoltoon ja työturvallisuuden suojelemaan,

sukupuolten väliseen palkkatasa-arvoon, palkkallisiin lomiin sekä sosiaaliturvaan liittyviin oikeuksiin.

Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla työn kysyntä ja tarjonta kohtaavat automatisoitujen järjestelmien avulla. Digitaaliset alustat käyttävät näitä järjestelmiä eri tavoin esimerkiksi työtehtävien jakamiseen sekä alustojen kautta työskentelevien henkilöiden arviointiin ja heitä koskevien päätösten tekemiseen. Näistä käytännöistä käytetään usein nimitystä ”algoritmijohtaminen”. Algoritmijohtamisen käyttötapojen määrä kasvaa jatkuvasti muuallakin työmarkkinoilla, mutta työtä välittävien digitaalisten alustojen liiketoimintamallissa algoritmijohtaminen on olennaisessa osassa. Algoritmijohtaminen on suhteellisen uusi ja EU:n tietosuojasääntöjä lukuun ottamatta suurelta osin sääntelemätön alustatalouden ilmiö. Komission mukaan automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien läpinäkyvyys on tällä hetkellä riittämätöntä, eikä ihmisillä ole tosiasiallista mahdollisuutta turvautua oikeussuojakeinoihin, kun he joutuvat tällaisilla järjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen päätösten kohteeksi.

Kansallisilla viranomaisilla on toisinaan vaikeuksia saada riittävästi tietoja työtä välittävistä digitaalisista alustoista ja niiden kautta työskentelevistä henkilöistä, esimerkiksi säännöllisesti alustatyötä tekevien henkilöiden lukumäärästä ja sopimus- tai ammattiasemasta tai alustojen käyttöehdoista. Jäljitettävyysongelmalla on merkitystä etenkin silloin, kun alustat toimivat rajojen yli, jolloin ei ole selvää, kuka alustatyötä tekee ja missä. Tämä puolestaan tekee nykyisten, esimerkiksi sosiaaliturvamaksuja koskevien velvoitteiden täytäntöönpanosta kansallisille viranomaisille hankalaa.

Direktiiviehdotuksen yleisenä tavoitteena on parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia, myös EU:ssa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävä kasvun edellytyksiä tukevalla tavalla.

Erytistavoitteet, joiden välityksellä yleistavoitteeseen pyritään, ovat seuraavat:

- 1) varmistetaan, että alustojen kautta työskentelevien henkilöiden ammattiasema on oikein määritetty sen perusteella, mikä on heidän tosiasiallinen suhteensa työtä välittävään digitaaliseen alustaan, ja että he saavat nauttia heihin sovellettavista työntekijöiden oikeuksista ja sosiaaliturvaoikeuksista;
- 2) taataan läpinäkyvyys, oikeudenmukaisuus ja vastuuvollisuus alustatyössä käytettävässä algoritmijohtamisessa; sekä
- 3) lisätään alustatyön läpinäkyvyyttä ja jäljitettävyyttä ja tietoisuutta alustatyön kehityksestä sekä parannetaan sovellettavien sääntöjen täytäntöönpanoa jokaisen alustojen kautta työskentelevän, myös rajojen yli toimivan, henkilön osalta.

Direktiiviehdotus koskee työlainsäädäntöä, sillä täsmennetään ja täydennetään tietosuojaa koskevia sääntöjä ja se sisältää sekä aineellisia että menettelyjä koskevia sääntöjä.

Sosiaalisen Euroopan vahvistamista ja työolojen parantamista koskevassa tiedonannossa komissio kehottaa jäsenvaltioita, työmarkkinaosapuolia ja kaikkia asiaankuuluvia toimijoita esittämään alustatyön työolojen parantamiseen tähtäviä konkreettisia toimenpiteitä. Tavoitteena on päästä hyötymään digitalisaation eduista ja suojella Euroopan sosiaalista markkinataloutta. Tiedonannolla pyritään myös luomaan perusta korkealaatuista alustatyötä koskevien maailmanlaajuisten normien laadintatyölle.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

2.1 Kohde, soveltamisala ja määritelmät

Direktiiviehdotuksen 1 luku sisältää yleiset säännökset, kuten direktiivin kohteen, soveltamisalan ja määritelmät. Direktiivin tarkoituksena on parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja varmistamalla heidän ammattiasemansa määrittäminen oikein, edistämällä läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvellisuutta alustatyön algoritmijohtamisessa ja parantamalla alustatyön läpinäkyvyyttä myös rajat ylittävissä tilanteissa, mutta tukea samalla työtä välittävien digitaalisten alustojen kestäväen kasvun edellytyksiä unionissa.

Direktiivissä säädetään vähimmäisoikeuksista, jotka koskevat unionissa kaikkia alustatyötä tekeviä henkilöitä, joilla on tai joilla tosiseikkojen arvioinnin perusteella voidaan katsoa olevan jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Kuitenkin eräitä direktiivin 3 luvussa säädettyjä oikeuksia, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä algoritmijohtamisen yhteydessä, sovelletaan direktiivin 10 artiklan mukaisesti myös sellaisiin unionissa alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta.

Direktiiviä sovelletaan työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, joilla organisoidaan unionissa tehtävää alustatyötä, riippumatta niiden sijoittautumispaikasta ja muutoin sovellettavasta lainsäädännöstä.

Direktiiviehdotuksessa käytetyt keskeiset käsitteet määritellään 2 artiklassa. **Työtä välittävällä digitaalisella alustalla** tarkoitetaan mitä tahansa luonnollista tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa kaupallista palvelua, joka täyttää kaikki seuraavat vaatimukset:

- a) palvelu tarjotaan ainakin osittain etäpalveluna sähköisillä välineillä, kuten verkkosivustolla tai mobiilisovelluksella;
- b) palvelu tarjotaan palvelun vastaanottajan pyynnöstä;
- c) palveluun kuuluu välttämättömänä ja olennaisena osana yksityishenkilöiden tekemän työn organisointi riippumatta siitä, tehdäänkö työ verkossa vai jossain tietyssä paikassa.

Työtä välittävien digitaalisten alustojen määritelmään eivät kuitenkaan kuulu sellaisen palvelun tarjoajat, joissa ensisijaisena tarkoituksena on omaisuuden hyödyntäminen tai jakaminen. Määritelmä on rajattava sellaisen palvelun tarjoajiin, joissa yksityishenkilön tekemän työn organisointi ei ole pelkästään vähäinen ja puhtaasti täydentävä osa.

Alustatyöllä tarkoitetaan työtä välittävän digitaalisen alustan välityksellä organisoitua työtä, jota yksityishenkilö tekee unionissa työtä välittävän digitaalisen alustan ja yksityishenkilön välisen sopimussuhteen perusteella riippumatta siitä, onko yksityishenkilön ja palvelun vastaanottajan välillä sopimussuhdetta.

Alustatyötä tekevällä henkilöllä tarkoitetaan alustatyötä tekevää yksityishenkilöä riippumatta siitä, miten osapuolet nimittävät kyseisen yksityishenkilön ja työtä välittävän digitaalisen alustan välistä suhdetta. Sen sijaan **alustatyöntekijällä** tarkoitetaan alustatyötä tekevää henkilöä, jolla on jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä määritelty työsopimus tai työsuhde, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen.

Edustajilla tarkoitetaan kansallisen lainsäädännön tai käytäntöjen mukaisia työntekijäjärjestöjä tai työntekijöiden edustajia tai molempia. Lisäksi **mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten** määritelmän osalta viitataan komission suosituksen 2003/361/EY¹ liitteessä oleviin mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten määritelmään.²

2.2 Ammattiaseman määrittäminen

Direktiiviehdotuksen 2 luku sisältää alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämisestä koskevat säännökset. Direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltioilla on oltava käytössään asianmukaiset menettelyt, joilla ne todentavat ja varmistavat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämisen oikein ja vahvistavat jäsenvaltioissa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritellyn työsuhteen olemassaolon sekä varmistavat, että näillä henkilöillä on työntekijöihin sovellettavan unionin lainsäädännön perusteella heille kuuluvat oikeudet.

Työsuhteen olemassaolon määrittämisen on perustuttava ensisijaisesti työn varsinaiseen tekemiseen liittyviin tosiseikkoihin ja ottaen huomioon algoritmien käyttö alustatyön organisoinnissa, riippumatta siitä, miten suhde on luokiteltu osapuolten kesken mahdollisesti sovitussa sopimusjärjestelyissä. Jos työsuhteen olemassaolo todetaan tosiseikkojen perusteella, työnantajan velvoitteista vastaava osapuoli on yksilöitävä selkeästi kansallisten oikeusjärjestelmien mukaisesti.

Direktiiviehdotuksen 4 artiklassa säädetään oikeudellisesta olettamasta. Artiklan 1 kohdan mukaan työtä välittävän digitaalisen alustan, jolla on jäljempänä 2 kohdassa tarkoitettua määräysvaltaa työn tekemiseen, ja alustatyötä kyseisen alustan välityksellä tekevän henkilön välinen sopimussuhde on oikeudellisesti oletettava työsuhteeksi. Tätä varten jäsenvaltioiden on perustettava toimenpidekehys omien kansallisten oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmiensä mukaisesti.

Oikeudellista olettamaa sovelletaan kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä. Toimivaltaisten viranomaisten, jotka todentavat asiaa koskevan lainsäädännön noudattamisen tai valvovat sen täytäntöönpanoa, on voitava luottaa tähän olettamaan.

Artiklan 2 kohdan mukaan on katsottava, että 1 kohdassa tarkoitettu määräysvalta työn tekemiseen tarkoittaa, että vähintään kaksi seuraavista ehdoista täyttyy:

- a) korvauksen tason tosiasiallinen määrittäminen tai sen ylärajan asettaminen;
- b) ulkoista olemusta, käyttäytymistä palvelun vastaanottajaa kohtaan tai työn suorittamista koskevien sitovien erityissääntöjen noudattamisen edellyttäminen alustatyötä tekevältä henkilöltä;
- c) työn tekemisen valvonta tai työn tulosten laadun todentaminen, myös sähköisillä välineillä;

---

¹ Komission suositus, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (K(2003) 1422) (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).

² Liitteen 2 artiklan mukaan mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) luokka koostuu yrityksistä, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

- d) työn organisointivapauden tosiasiallinen rajoittaminen, myös seuraamusten avulla, mikä koskee etenkin vapautta valita työaikansa tai poissaolojaksonsa, hyväksyä tai hylätä työtehtäviä tai käyttää alihankkijoita tai sijaisia;
- e) asiakaskunnan hankkimisen tai ulkopuolisille tahoille työn tekemisen tosiasiallinen rajoittaminen.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tukitoimenpiteillä varmistettava 1 kohdassa tarkoitetun oikeudellisen olettaman tosiasiallinen täytäntöönpano, mutta otettava kuitenkin huomioon startup-yrityksiin kohdistuva vaikutus, vältettävä laajentamasta olettamaa aidosti itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja tuettava työtä välittävien digitaalisten alustojen kestäväää kasvua. Jäsenvaltioiden on erityisesti:

- a) varmistettava, että oikeudellisen olettaman soveltamista koskevat tiedot asetetaan julkisesti saataville selkeällä, kattavalla ja helposti saatavilla olevalla tavalla;
- b) laadittava ohjeita työtä välittävälle digitaalisille alustoille, alustatyötä tekeville henkilöille ja työmarkkinaosapuolille, jotta nämä ymmärtävät oikeudellisen olettaman ja voivat panna sen täytäntöön, myös 5 artiklan mukaisia olettaman kumoamismenettelyitä koskevia ohjeita;
- c) laadittava ohjeita valvontaviranomaisille, jotta ne voivat ennakoivasti kohdentaa toimintansa sääntöjä rikkoviin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin;
- d) tehostettava työsuojeluviranomaisten tai työlainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien elinten suorittamaa valvontaa ja paikalla tehtäviä tarkastuksia, mutta varmistettava kuitenkin, että tällainen valvonta ja tarkastukset ovat oikeasuhteisia ja syrjimättömiä.

Artiklan 4 kohdassa säännellään lisäksi oikeudellisen olettaman ajallista ulottuvuutta. Sopimussuhteissa, jotka ovat alkaneet ennen direktiivin täytäntöönpanoajan päättymistä ja jotka ovat kyseisenä päivänä edelleen voimassa, oikeudellista olettamaa sovelletaan ainoastaan kyseisestä päivästä alkavaan ajanjaksoon. Oikeudellista olettamaa ei siis sovellettaisi taannehtivasti.

Direktiiviehdotuksen 5 artiklassa säädetään mahdollisuudesta kumota oikeudellinen olettama. Sen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikilla osapuolilla on mahdollisuus saada 4 artiklassa tarkoitettu oikeudellinen olettama kumottua oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä tai molemmissa.

Jos työtä välittävä digitaalinen alusta väittää, että kyseinen sopimussuhde ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritelty työsuhde, tällöin todistustaakka asiassa on työtä välittäväällä digitaalisella alustalla. Menettelyllä ei ole lykkäävää vaikutusta oikeudellisen olettaman soveltamiseen.

Jos alustatyötä tekevä henkilö väittää, että kyseinen sopimussuhde ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevassa lainsäädännössä, työehtosopimuksissa tai käytännöissä, unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, määritelty työsuhde, työtä välittäväältä digitaaliselta alustalta on edellytettävä, että tämä avustaa menettelyn asianmukaisessa ratkaisemisessa erityisesti toimittamalla kaikki hallussaan olevat merkitykselliset tiedot.

2.3 Algoritmijohtaminen

Direktiiviehdotuksen 3 luvun säännösten tavoitteena on läpinäkyvyyden, oikeudenmukaisuuden ja vastuuvollisuuden takaaminen alustatyön algoritmijohtamisessa. Säännöksillä on liit-tymäpintaa useaan muuhun EU:n säädökseen, kuten esimerkiksi EU:n tietosuojasetukseen³ (suhteesta unionin muuhun sääntelyyn ks. jäljempänä jakso 2.7).

Ehdotuksen 6 artiklassa säädetään automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien lä-pinäkyvyydestä ja käytöstä alustatyössä. Artiklan 1 kohdan mukaan työtä välittävien digitaalisten alustojen ja alustatyöntekijöiden direktiivin (EU) 2019/1152⁴ mukaisia oikeuksia ja velvol-lisuuksia rajoittamatta jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat antavat alustatyöntekijöille tietoa seuraavista:

- a) automatisoidut seurantajärjestelmät, joita käytetään alustatyöntekijöiden työsuoritusten seurantaan, valvontaan tai arviointiin sähköisillä välineillä;
- b) automatisoidut päätöksentekojärjestelmät, joita käytetään sellaisten päätösten tekemi-seen tai joiden tukemana tehdään sellaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat merkittävästi ky-seisten alustatyöntekijöiden työoloihin, etenkin työtehtävien saatavuuteen, ansioihin, työterveyteen ja turvallisuuteen, työaikoihin, ylenemiseen ja sopimusasemaan, mukaan lukien käyttäjätilin rajoittaminen tai tilapäinen tai pysyvä sulkeminen.

Artiklan 2 kohdan mukaan työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi annettava tietoa auto-matisoitujen seurantajärjestelmien käytöstä tai käyttöönotosta sekä järjestelmillä seurattujen, valvottujen tai arvioitujen toimien luokista, mukaan lukien palvelun vastaanottajan tekemät ar-vioinnit. Automatisoitujen päätöksentekojärjestelmien osalta olisi annettava tietoa muun mu-assa siitä, että tällaisia järjestelmiä on käytössä tai ollaan ottamassa käyttöön, järjestelmien avulla tehtyjen päätösten luokista, tärkeimmistä parametreista ja niiden suhteellista merkityk-sestä päätöksenteossa sekä perusteista päätöksille rajoittaa tai sulkea alustatyöntekijän käyttä-jätili, kieltäytyä maksamasta korvausta tehdystä työstä tai päätöksille, jotka koskevat alusta-työntekijän sopimusasemaa.

Artiklan 3 kohdan mukaan työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava 2 kohdassa tar-koitetut tiedot asiakirjana, joka voi olla sähköisessä muodossa. Tiedot on toimitettava viimeis-tään ensimmäisenä työpäivänä ja niiden muuttuessa merkittävästi sekä aina alustatyöntekijöiden pyynnöstä. Tiedot on toimitettava myös alustatyöntekijöiden edustajien ja kansallisten työvi-ranomaisen saataville näiden pyynnöstä (4 kohta).

Artiklan 5 kohdan mukaan työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa käsitellä mitään alusta-työntekijöitä koskevia henkilötietoja, jotka eivät ole kiinteästi yhteydessä alustatyöntekijän ja työtä välittävän digitaalisen alustan välisen sopimuksen täyttämiseen ja ehdottoman välttämät-tömiä sen kannalta. Erityisesti ne eivät saa:

- a) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka koskevat alustatyöntekijän emotionaalista tai psy-kologista tilaa;

---

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henki-lötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoami-sesta.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152 avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa.

- b) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka liittyvät alustatyöntekijän terveyteen, paitsi tietosuojasuojauksen 9 artiklan 2 kohdan b–j alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa;
- c) käsitellä mitään henkilötietoja, jotka liittyvät yksityisiin keskusteluihin, mukaan lukien keskustelut alustatyöntekijöiden edustajien kanssa;
- d) kerätä mitään henkilötietoja silloin kun alustatyöntekijä ei tarjoa alustatyötä tai tee sitä.

Direktiiviehdotuksen 7 artikla koskee ihmisen suorittamaa automatisoitujen järjestelmien seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusta työoloihin.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvoston direktiivin 89/391/ETY⁵ ja siihen liittyvien työturvallisuutta ja terveyttä koskevien direktiivien soveltamista rajoittamatta työtä välittävien digitaalisten alustojen on:

- a) arvioitava riskejä, joita automatisoidut seuranta- ja päätöksentekojärjestelmät aiheuttavat alustatyöntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle, erityisesti mahdollisten työtapaturmien sekä psykososiaalisten ja ergonomisten riskien osalta;
- b) arvioitava, ovatko näiden järjestelmien suojaustoimet riittäviä havaittuihin riskeihin nähden, kun otetaan huomioon työympäristön erityispiirteet;
- c) otettava käyttöön asianmukaisia ennalta ehkäiseviä ja suojaustoimenpiteitä.

Työtä välittävillä digitaalisilla alustoilla ei saa käyttää automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä tavalla, joka aiheuttaa kohtuutonta painetta alustatyöntekijöille tai muulla tavoin vaarantaa alustatyöntekijöiden fyysisen terveyden ja mielenterveyden.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävät digitaaliset alustat huolehtivat siitä, että niillä on riittävät henkilöstöresurssit automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehtyjen yksittäisten päätösten vaikutusten seurantaan tämän artiklan mukaisesti. Henkilöillä, joiden tehtäväksi työtä välittävä digitaalinen alusta on antanut seurannan, on oltava tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen. Kyseisiä henkilöitä on myös suojeltava irtisanomiselta, kurinpitomenettelyltä tai muulta epäsuotuisalta kohtelulta, jonka perusteena on automaattisesti tehtyjen päätösten tai päätösehdotusten hylkääminen.

Direktiiviehdotuksen 8 artikla koskee ihmisen suorittamaa merkittävien päätösten arviointia. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyöntekijöillä on oikeus saada työtä välittävältä digitaaliselta alustalta selvitys kaikista automatisoiduilla päätöksentekojärjestelmillä tai niiden tukemana tehdyistä 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi alustatyöntekijän työoloihin. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tarjoavat alustatyöntekijöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä työtä välittävän digitaalisen alustan nimeämään yhteyshenkilöön, jonka kanssa he voivat keskustella ja saada selkoa päätökseen johtaneista tosiseikoista, olosuhteista ja

---

⁵ Neuvoston direktiivi 89/391/ETY toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä.

syistä. Työtä välittävien digitaalisten alustojen on varmistettava, että tällaisilla yhteyshenkilöillä on tarvittava pätevyys, koulutus ja valtuudet kyseisen tehtävän hoitamiseen.

Lisäksi työtä välittävien digitaalisten alustojen on annettava alustatyöntekijälle kirjallinen ilmoitus, jossa esitetään perusteet automatisoidulla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmällä tai sen tukemana tehdyille päätöksille rajoittaa tai sulkea tilapäisesti tai pysyvästi alustatyöntekijän käyttäjätili tai kieltäytyä maksamasta korvausta alustatyöntekijän tekemästä työstä, sekä päätöksille, jotka koskevat alustatyöntekijän sopimusasemaa, tai muille päätöksille, joilla on vastaavia vaikutuksia.

Artiklan 2 kohdan mukaan, jos alustatyöntekijät eivät ole tyytyväisiä saamaansa selvitykseen tai kirjalliseen ilmoitukseen, jossa esitetään perusteet päätöksille, tai katsovat, että 1 kohdassa tarkoitettulla päätöksellä loukataan heidän oikeuksiaan, heillä on oikeus pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa tarkistamaan kyseistä päätöstä. Työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava tällaiseen pyyntöön esittämällä alustatyöntekijälle asiaa koskevat perustelut ilman aiheuttamattomia viivytystä ja joka tapauksessa viikon kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Mikroyritysten tai pienten tai keskisuurten yritysten osalta vastauksen määräaika voidaan pidentää kahteen viikkoon.

Jos 1 kohdassa tarkoitettulla päätöksellä loukataan alustatyöntekijän oikeuksia, työtä välittävän digitaalisen alustan on oikaistava kyseinen päätös viipymättä tai, jos tällainen oikaisu ei ole mahdollinen, tarjottava riittävä korvaus. Artiklalla ei rajoiteta kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen irtisanomismenettelyjen soveltamista (3 ja 4 kohta).

Ehdotuksen 9 artikla koskee tiedottamista ja kuulemista. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että työtä välittävät digitaaliset alustat tiedottavat alustatyöntekijöiden edustajille, tai jos tällaisia edustajia ei ole, niille alustatyöntekijöille, joita asia koskee, sekä kuulevat niitä päätöksistä, jotka todennäköisesti johtavat 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien käyttöönottoon tai merkittäviin muutoksiin niiden käytössä, sanottuna kuitenkin rajoittamatta direktiivin 2002/14/EY⁶ mukaisia oikeuksia ja velvollisuuksia. 'Tiedottamisella' ja 'kuulemisella' tarkoitetaan samaa kuin direktiivissä 2002/14/EY ja lisäksi noudatettaisiin eräitä muita kyseisen direktiivin tiedottamista ja kuulemista koskevia menettelytapasääntöjä. Alustatyöntekijöiden edustajia tai niitä alustatyöntekijöitä, joita asia koskee, voisi myös avustaa niiden valitsema asiantuntija, jos tämä on tarpeen tiedottamisen ja kuulemisen kohteena olevan asian tarkastelemiseksi ja lausunnon laatimiseksi. Jos työtä välittävällä digitaalisella alustalla on yhdessä jäsenvaltiossa yli 500 alustatyöntekijää, työtä välittävän digitaalisen alustan on vastattava asiantuntijan kuluista, kunhan ne ovat oikeasuhteisia.

Direktiiviä sovellettaisiin tietyiltä osin (6 artikla, 7 artiklan 1 ja 3 kohdat sekä 8 artikla) myös sellaisiin alustatyötä tekeviin henkilöihin, joilla ei ole työsopimusta tai työsuhdetta. Työterveyttä ja turvallisuutta koskevaa sääntelyä (7 artiklan 2 kohta) sovelletaan vain työntekijöihin. Lisäksi artiklassa säädetään sen suhteesta verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää koskevaan asetukseen 2019/1150⁷ (ns. Platform to Business eli P2B-asetus). Direktiivin sään-

---

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä.

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/1150 oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämiseksi verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten.

nösten ollessa ristiriidassa P2B-asetuksessa mainittujen yrityskäyttäjien osalta, sovelletaan ensisijaisesti mainitun asetuksen säännöksiä. Direktiivin 8 artiklaa ei sovelleta lainkaan P2B-asetuksessa mainittuihin yrityskäyttäjiin (ks. myös jakso 2.7).

2.4 Alustatyön läpinäkyvyys

Direktiiviehdotuksen 4 luvun säännökset koskevat alustatyöstä ilmoittamista viranomaisille sekä alustatyötä koskevien olennaisten tietojen saatavilla pitämistä.

Direktiiviehdotuksen 11 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on edellytettävä, että työtä välittävien digitaalisten alustojen, jotka ovat työnantajia, on ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemästä työstä toimivaltaisille työ- ja sosiaaliturvaviranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa työ tehdään, ja jaettava asiaa koskevat tiedot näiden viranomaisten kanssa kyseeseen tulevien jäsenvaltioiden lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen ja menettelyiden mukaisesti, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 883/2004⁸ ja (EY) N:o 987/2009⁹ soveltamista.

Olennaisten tietojen saatavilla pitämistä koskevan 12 artiklan 1 kohdan mukaan silloin kun työ, sosiaaliturva- ja muut asiaankuuluvat viranomaiset virkatehtäviensä hoitamisen yhteydessä varmistavat, että alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiasemaan sovellettavia oikeudellisia velvoitteita noudatetaan, ja silloin kun alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat hoitavat edustuksellisia tehtäviään, jäsenvaltioiden on varmistettava, että työtä välittävät digitaaliset alustat asettavat niiden saataville seuraavat tiedot:

- a) kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta alustatyötä säännöllisesti tekevien henkilöiden lukumäärä ja heidän sopimus- tai ammattiasemansa;
- b) kyseisiin sopimussuhteisiin sovellettavat yleiset ehdot edellyttäen, että työtä välittävä digitaalinen alusta määrittää nämä ehdot yksipuolisesti ja niitä sovelletaan useisiin sopimussuhteisiin.

Artiklan 2 kohdan mukaan tiedot on annettava kustakin jäsenvaltiosta, jossa henkilöt tekevät alustatyötä kyseisen työtä välittävän digitaalisen alustan kautta. Tiedot on saatettava ajan tasalle vähintään kuuden kuukauden välein ja 1 kohdan b alakohdan osalta aina, kun ehtoja muutetaan. Mikroyritysten tai pienten ja keskisuurten yritysten osalta tietojen ajan tasalle saattamisen tiheyttä voidaan harventaa yhteen vuoteen (4 kohta).

Työ-, sosiaaliturva- ja muilla asiaankuuluvilla viranomaisilla sekä alustatyötä tekevien henkilöiden edustajilla on myös oikeus pyytää työtä välittäviltä digitaalisilta alustoilta lisäselvityksiä ja tarkempia yksityiskohtia annetuista tiedoista. Alustojen on vastattava tällaiseen pyyntöön kohtuullisessa ajassa esittämällä asiaa koskevat perustelut (3 kohta).

2.5 Oikeussuojakeinot ja täytäntöönpano

---

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (EUVL L 166, 30.4.2004, s. 1).

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 987/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä (EUVL L 284, 30.10.2009, s. 1).

Direktiiviehdotuksen 5 luvussa säädetään alustatyötä tekevien henkilöiden oikeussuojakeinoista sekä direktiivistä johtuvien velvoitteiden täytäntöönpanosta.

Muutoksenhakuoikeutta koskevan 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevillä henkilöillä, myös niillä, joiden työsuhde tai muu sopimussuhde on päättynyt, on mahdollisuus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja oikeus muutoksenhakuun, myös oikeus asianmukaiseen korvaukseen, jos heidän tästä direktiivistä johtuvia oikeuksiaan on rikottu. Sanotulla ei rajoiteta tietosuoja-asetuksen 79 ja 82 artiklan soveltamista.

Direktiiviehdotuksen 14 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat tai muut oikeushenkilöt, joilla on kansallisessa lainsäädännössä tai käytännöissä vahvistettujen kriteerien mukaisesti oikeutettu etu puolustaa alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksia, voivat aloittaa minkä tahansa oikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tietosuoja-asetuksen 80 artiklan soveltamista. Ne voivat toimia yhden tai useamman alustatyötä tekevän henkilön suostumuksella tämän puolesta tai tukemiseksi, jos tästä direktiivistä johtuvia oikeuksia tai velvoitteita on rikottu.

Direktiiviehdotuksen 15 artiklassa kehoitetaan jäsenvaltioita varmistamaan, että työtä välittävät digitaaliset alustat luovat alustatyötä tekeville henkilöille mahdollisuuden ottaa yhteyttä toisiinsa ja keskustella toistensa kanssa sekä mahdollisuuden ottaa vastaan alustatyötä tekevien henkilöiden edustajien yhteydenottoja työtä välittävien digitaalisten alustojen digitaalisen infrastruktuurin kautta tai muilla yhtä tehokkailla tavoilla noudattaen samalla tietosuoja-asetuksen mukaisia velvoitteita. Työtä välittävät digitaaliset alustat eivät saa päästä näkemään tai seuraamaan näitä yhteydenottoja ja keskusteluja.

Direktiiviehdotuksen 16 artiklassa säädetään kansallisten tuomioistuinten tai toimivaltaisten viranomaisten mahdollisuudesta tutustua todisteisiin. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että menettelyissä, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein, kansalliset tuomioistuimet tai toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä työtä välittävän digitaalisen alustan esittämään kaikki hallussaan olevat merkitykselliset todisteet. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla tuomioistuimilla on toimivalta määrätä esitettäväksi luottamuksellisia tietoja sisältävät todisteet, jos ne katsovat sen kanteen kannalta merkitykselliseksi. Niiden on varmistettava, että kun kansalliset tuomioistuimet määräävät tällaisia tietoja esitettäväksi, niillä on käytössään tehokkaat toimenpiteet tietojen suojaamiseksi.

Direktiiviehdotuksen 17 artiklassa veloitetaan jäsenvaltioita ottamaan käyttöön tarvittavia toimenpiteitä alustatyötä tekevien henkilöiden, mukaan lukien heidän edustajinaan toimivat henkilöt, suojelemiseksi työtä välittävän digitaalisen alustan harjoittamalta epäsuotuisalta kohtelulta tai epäsuotuisilta seurauksilta. Jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet kieltääkseen alustatyötä tekevien henkilöiden irtisanomisen tai sitä vastaavan toimenpiteen sekä kaikki irtisanomista tai sitä vastaavaa toimenpidettä koskevat valmistelut, jos niiden perusteena on, että alustatyötä tekevät henkilöt ovat käyttäneet direktiivissä säädettyjä oikeuksia (18 artikla). Alustatyötä tekevän henkilön on voitava pyytää työtä välittävää digitaalista alustaa esittämään kirjallisesti asianmukaiset perustelut irtisanomiselle tai sitä vastaaville toimenpiteille. Lisäksi artiklaan sisältyy todistelua koskevia säännöksiä.

Direktiiviehdotuksen 19 artikla koskee valvontaa ja seuraamuksia. Sen 1 kohdan mukaan valvontaviranomainen tai valvontaviranomaiset, jotka vastaavat tietosuoja-asetuksen soveltamisen valvonnasta, vastaavat myös tämän direktiivin 6 artiklan, 7 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 8 ja 10 artiklan soveltamisen valvonnasta tietosuoja-asetuksen VI, VII ja VIII luvun asiaa koskevien

säännösten mukaisesti. Niillä on toimivalta määrätä hallinnollisia sakkoja enintään mainitun asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun määrään asti.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten sekä kansallisten työ- ja sosiaaliturvaviranomaisten on tarvittaessa tehtävä yhteistyötä tämän direktiivin täytäntöönpanossa toimivaltansa puitteissa erityisesti silloin, kun esiin nousee kysymyksiä automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien vaikutuksesta työoloihin tai alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksiin. Kyseisten viranomaisten on tätä varten vaihdettava keskenään asiaan liittyviä tietoja, mukaan lukien tarkastusten tai tutkimusten yhteydessä saadut tiedot, joko pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

Jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan, jos tämän direktiivin muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten nojalla annettuja kansallisia säännöksiä tai tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvia oikeuksia koskevia, jo voimassa olevia asiaankuuluvia säännöksiä rikotaan. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia (3 kohta).

2.6 Loppusäännökset

Direktiiviehdotuksen 6 luku sisältää direktiiveille tyypilliset loppusäännökset sekä direktiivin kansalliseen lainsäädäntöön täytäntöönpanoa ja voimaantuloa koskevat säännökset. Direktiivin säännökset ovat luonteeltaan minimivelvoittavia, joten jäsenvaltiot voivat tarjota paremman suojan kuin ehdotetussa direktiivissä taataan. Sellaisten alustatyötä tekevien henkilöiden osalta, jotka eivät ole työsuhteessa (itsenäiset ammatinharjoittajat), tämä on kuitenkin sallittua vain siltä osin kuin tällaiset kansalliset säännöt ovat yhteensopivia sisämarkkinoiden toimintaa koskevien sääntöjen kanssa.

Jäsenvaltioiden on pantava direktiivi voimaan kahden vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta.

2.7 Suhde muuhun unionin lainsäädäntöön

Direktiiviehdotuksella on liittymäpintaa useaan muuhun olemassa olevaan ja valmisteilla olevaan EU:n säädökseen. Siltä osin kuin alustojen kautta työskentelevät henkilöt ovat työntekijöitä heihin sovelletaan EU:n työoikeutta ja työsuojelua koskevia säännöksiä, esimerkiksi avoimista ja ennakoitavista työehdoista annettua direktiiviä 1152/2019 (ns. työehtodirektiivi)¹⁰, työaikadirektiiviä¹¹, työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta koskevaa puitedirektiiviä¹² sekä työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista annettua direktiiviä¹³, joista kahteen viimeksi mainittuun direktiiviehdotuksen artiklateksteissä viitataan suoraa. Myös vuokratyödirektiivin¹⁴ säännökset voivat tulla merkityksellisiksi silloin, kun työtä

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1152 avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään 1. elokuuta 2022 mennessä.

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista.

¹² Neuvoston direktiivi 89/391/ETY toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä.

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/14/EY työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/104/EY vuokratyöstä.

välittävä digitaalinen alusta täyttää työntekijöitä käyttäjäryitykselle välittävän työvoiman vuokrausryityksen tunnusmerkistön.

Kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevia asetuksia¹⁵ sovelletaan sekä palkattuihin työntekijöihin että itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka työskentelevät alustojen kautta rajat ylittävissä tilanteissa. Lisäksi neuvoston suosituksessa sosiaalisen suojelun saataavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta suositellaan, että jäsenvaltiot varmistavat sekä työntekijöiden että itsenäisten ammatinharjoittajien tosiasiallisen mahdollisuuden päästä riittävän sosiaalisen suojelun piiriin.

Myös EU:n nykyiset ja ehdotetut, sisämarkkinoita ja tietosuojaa koskevat oikeudelliset välineet ovat merkityksellisiä työtä välittävien digitaalisten alustojen toiminnalle ja niiden kautta työskenteleville henkilöille. Tällaisia ovat muun muassa P2B-asetus, tietosuoja-asetus sekä ehdotettu tekoälyasetus¹⁶. Komission mukaan kaikkia havaittuja alustatyön haasteita ei kuitenkaan käsitellä riittävästi näissä välineissä. Niissä käsitellään algoritmijohtamista tietyiltä osin, mutta ei erityisesti työntekijöiden näkökulmaa, työmarkkinoiden erityispiirteitä tai työntekijöiden kollektiivisia oikeuksia.

Direktiiviehdotuksen 3 lukuun sisältyvillä luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä algoritmijohtamisessa koskevilla säännöksillä täsmennettäisiin ja täydennettäisiin tietosuoja-asetusta. Työntekijöiden osalta nämä ehdotukset perustuvat keskeisesti tietosuoja-asetuksen 88 artiklaan, jossa annetaan mahdollisuus antaa tarkempia sääntöjä, joilla varmistetaan työntekijöiden henkilötietojen suoja työsuhteen ja myös työn organisoinnin yhteydessä. Ehdotusten johdosta tietosuoja-asetuksen 51 artiklassa tarkoitettulle valvontaviranomaiselle säädettäisiin toimivalta valvoa direktiiviehdotuksen henkilötietojen suojaa algoritmijohtamisessa koskevien 6 artiklan, 7 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 8 ja 10 artiklan soveltamista tietosuoja-asetuksen VI, VII ja VIII luvussa säädetyn mukaisesti, pitäen sisällään myös toimivallan määrätä tietosuoja-asetuksessa säädettyjä hallinnollisia sakkoja säännösten rikkomisesta. Lisäksi säädettäisiin valvontaviranomaisen ja työ- ja sosiaaliturvaviranomaisten yhteistyöstä.

Direktiiviehdotuksen 10 artiklan nojalla direktiivin 6 artiklassa, 7 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 8 artiklassa säädettyjä oikeuksia sovellettaisiin myös itsenäisiin ammatinharjoittajiin (ei työsuhteessa oleviin). Siltä osin kuin tällaisia itsenäisiä ammatinharjoittajia pidettäisiin P2B-asetuksessa tarkoitettuina yrityskäyttäjinä, ja direktiiviehdotuksen itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevat 3 luvun artiklakohdat olisivat ristiriidassa P2B-asetuksessa säädettyjen oikeudenmukaisuutta ja avoimuutta koskevien suojamekanismien kanssa, P2B-asetuksen säännökset olisivat ensisijaisia. Direktiiviehdotuksen 8 artiklaa ei sovellettaisi lainkaan yrityskäyttäjiiin.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

3.1 Oikeusperusta

Komissio esittää oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 153 artiklan 1 kohdan b alakohtaa, jossa unionille annetaan valtuudet tukea ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa työehtojen parantamiseksi. Tällä alalla Euroopan parlamentti ja neuvosto

---

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta ja sen täytäntöönpanoasetus (EY) N:o 987/2009.

¹⁶ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös) ja tiettyjen unionin säännösten muuttamisesta, COM(2021) 206 final.

voivat SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla antaa tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen direktiivejä vähimmäisvaatimuksista, jotka pannaan täytäntöön asteittain, ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely. Näissä direktiiveissä on vältettävä säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasitteita, jotka vaikeuttaisivat pienten ja keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Komission perusteluiden mukaan tämän oikeusperustan nojalla unioni voi asettaa vähimmäisvaatimuksia sellaisten alustatyötä tekevien henkilöiden työoloille, jotka ovat työsuhteessa ja jotka näin ollen luokitellaan työntekijöiksi. Lisäksi unionin tuomioistuimien on katsonut, ettei se, että kansallisen oikeuden mukaan kyseessä on 'itsenäinen palvelujen tarjoaja', estä sitä, että henkilön on katsottava olevan unionin oikeudessa tarkoitettu 'työntekijä', jos hänen itsenäisyytensä on vain fiktiivistä ja peittää todellisen työsuhteen. Tältä osin komissio viittaa perusteluissaan EU-tuomioistuimen oikeuskäytännöstä tapauksiin C-256/01, Allonby ja C-413/13, FNV Kunsten Informatie en Media. Komission mukaan näennäisesti itsenäiset ammatinharjoittajat kuuluvat siis SEUT-sopimuksen 153 artiklaan perustuvan EU:n työlainsäädännön piiriin.

Ehdotettu direktiivi perustuu myös SEUT-sopimuksen 16 artiklan 2 kohtaan siltä osin kuin siinä käsitellään alustatyötä tekevien henkilöiden tilannetta suhteessa heidän automatisoiduilla seuranta- ja päätöksentekojärjestelmillä käsiteltävien henkilötietojensa suojaan. Tässä artiklassa annetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle valtuudet tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen antaa säännöt, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden suojaa henkilötietojen käsittelyssä.

Komission viittaukset EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön näennäisesti itsenäisten ammatinharjoittajien asemasta EU:n työlainsäädännössä on valtioneuvoston näkemyksen mukaan kirjattu ehdotuksen perusteluihin asianmukaisesti. Valtioneuvosto pitää pääosin ehdotettuja oikeusperustoja asianmukaisina ja keskenään yhteensopivina, mutta katsoo, että ehdotetun oikeusperustan SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan riittävyyttä tulee vielä selvittää jatkovalmistelussa erityisesti siltä osin, kun on kyse kumottavissa olevan oikeudellisen oletettaman (työsuhdeoletettaman) noudattamisen ulottamisesta erilaisiin viranomais- sekä hallinnollisiin ja oikeudellisiin menettelyihin. Valtioneuvosto tarkentaa kantaansa oikeusperustojen asianmukaisuuden osalta ehdotuksen käsittelyä edetessä.

3.2 Toissijaisuusperiaate

Valtioneuvosto toteaa, että toissijaisuusperiaatteen osalta olennaista on arvioida, voidaanko tietty toiminta sen laajuuden tai vaikutusten takia toteuttaa paremmin EU:n tasolla. Periaatteen soveltamista koskevat tarkemmat suuntaviivat sisältyvät EU:n perussopimukseen liitettyyn pöytäkirjaan (N:o 2) ja erityisesti sen 5 artiklaan. Toissijaisuusarviota tehtäessä otetaan huomioon paitsi EU:n yleiset päämäärät myös kulloinkin kyseessä olevaa alaa koskevat erityiset määräykset.

Komission perusteluiden mukaan, vaikka jäsenvaltioilla on yhteiset sisämarkkinat, ne ovat omaksuneet erilaisia lähestymistapoja siihen, onko alustatyötä säänneltävä ja mihin suuntaan. Komission mukaan jäsenvaltioissa on tehty yli 100 tuomioistuimen päätöstä ja 15 hallinnollista päätöstä, joissa aiheena on ollut alustojen kautta työskentelevien henkilöiden ammattiasema. Vaikka tulokset ovat vaihdelleet, on niissä komission mukaan suurimmassa osassa kantana ollut, että alustan kautta työskentelevät henkilöt on luokiteltava uudelleen työntekijöiksi. Tämä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta sekä työtä välittävälle digitaalisille alustoille että niiden kautta työskenteleville henkilöille. Lisäksi oikeustapausten suuri määrä antaa ymmärtää, että

tasapuolisten toimintaedellytysten säilyttäminen niin jäsenvaltioiden välillä kuin työtä välittävien digitaalisten alustojen ja muiden yritysten kesken on vaikeaa, ja sama koskee työelämän perusnormeihin ja työoloihin kohdistuvan tinkimispaineen välttämistä. Tietyt työtä välittävät digitaaliset alustat saattavat harjoittaa sopimattomia kaupallisia menettelyjä toisiin yrityksiin nähden esimerkiksi siten, etteivät ne noudata samoja sääntöjä tai toimi samoin ehdoin. Komission mukaan tämän vuoksi tarvitaan EU:n toimia varmistamaan, että erittäin liikkuva ja nopeasti kehittyvä alustatalous kehittyy tasatahtia niiden työntekijöiden oikeuksien kanssa, jotka alustatyötä tekeville henkilöille kuuluvat.

Työtä välittävät digitaaliset alustat sijaitsevat usein yhdessä maassa, mutta toimivat jossain muualla asuvien ihmisten välityksellä. Komission mukaan alustojen kautta EU:ssa työskentelevistä henkilöistä 59 prosenttia on tekemisissä toiseen maahan sijoittautuneiden asiakkaiden kanssa. Epävarmuutta on muun muassa rajat ylittävää alustatyötä tekevien henkilöiden työoloista ja sosiaaliturvan kattavuudesta, jotka riippuvat suuresti näiden henkilöiden ammattiasemasta. Kansalliset viranomaiset, kuten työsuoja- ja sosiaaliturva- ja veroviranomaiset, eivät useinkaan tiedä, mitä työtä välittäviä digitaalisia alustoja maassa toimii, paljonko ihmisiä niiden kautta työskentelee ja mikä on työtä tekevien henkilöiden ammattiasema. Sääntöjen noudattamatta jättämisen riski ja pimeän työn torjumista haittaavat esteet ovat rajatylittävissä tilanteissa suurempia etenkin verkossa tapahtuvan alustatyön kyseessä ollessa. Asiaa koskeviin toimiin, joilla pyritään vastaamaan alustatyön rajatylittäviin haasteisiin, joista yksi huomattava esimerkki on sääntöjen noudattamisen valvonnan tueksi tarvittavan tiedon puute, on komission mukaan parasta ryhtyä EU:n tasolla.

Komission mukaan pelkästään kansallisilla toimilla ei saavutettaisi EU:n perussopimukseen pohjautuvia ydintavoitteita, joita ovat kestävä talouskasvu ja sosiaalisen edistyksen tukeminen, sillä jäsenvaltiot saattavat epäröidä tiukempien sääntöjen käyttöönottoa tai nykyisten työelämän perusnormien noudattamisen ankarampaa valvontaa tilanteessa, jossa ne kilpailevat toistensa kanssa houkutellessaan työtä välittävien digitaalisten alustojen tuomia investointeja.

Komission mukaan ainoastaan EU:n tason aloitteella voidaan asettaa yhteiset säännöt, joita sovelletaan kaikkiin EU:n alueella toimiviin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, ja samalla estää työtä välittävien digitaalisten alustojen nopeasti kehittyvien sisämarkkinoiden pirstaloituminen. Näin varmistettaisiin tasapuoliset toimintaedellytykset eri jäsenvaltioissa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kesken työolojen ja algoritmijohtamisen osalta. EU:n tason erityinen lisäarvo syntyy näitä seikkoja koskevien vähimmäisvaatimusten vahvistamisesta, millä tuetaan ylöspäin tapahtuvaa lähentymistä työllisyydessä ja sosiaalisissa saavutuksissa kaikkialla unionissa sekä helpotetaan alustatalouden kehittymistä EU:ssa.

Valtioneuvosto katsoo komission tavoin, että alustatalous, alustavälitteinen työ mukaan lukien, on usein luonteeltaan kansainvälistä, rajatylittävää ja nopeasti kehittyvää. Monet työtä välittävät digitaaliset alustat toimivat useassa eri maassa. Niinpä EU-tason ratkaisut voisivat siten olla myös alustayritysten osalta parhaita. Monet alustatyöhön liittyvät haasteet, kuten alustatyötä tekevien työoikeudellisen aseman epävarmuus ja algoritmijohtamiseen liittyvät mahdolliset sääntelykapeikot, vaikuttavat olevan yhtenäisiä kaikissa EU-maissa, mikä puoltaa ratkaisujen etsimistä niihin EU-tasolla.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus vaikuttaisi olevan Suomen näkökulmasta toissijaisuusperiaatteen mukainen.

3.3 Suhteellisuusperiaate

Suhteellisuusperiaate edellyttää, että säännösten tavoitteet ovat toteutettavissa EU:n toimielinten toimilla ja että toimilla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeellista kyseisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Periaatteen täyttymistä arvioitaessa on otettava huomioon, että EU:n toimielimillä on laaja harkintavalta poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten valintojen tekemisessä ja että niiden on suoritettava monitahoisia arviointoja.

Komission perusteluiden mukaan ehdotetussa direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista ja varmistetaan näin, että toiminta pidetään sellaisella vähimmäistasolla, joka on tarpeen ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden, joilla on jo voimassa ehdotetulla direktiivillä käyttöön otettavia säännöksiä edullisempia säännöksiä, ei tarvitse muuttaa tai lieventää lainsäädäntöään. Jäsenvaltiot saattavat myös päättää mennä ehdotetussa direktiivissä asetettuja vähimmäisvaatimuksia pidemmälle.

Komission mukaan ehdotuksessa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta ottaen huomioon todettujen ongelmien suuruus ja luonne. Esimerkiksi kumottavissa olevaa olettaa, jota on ehdotettu ammattiaseman virheellisen luokittelun muodostamaan ongelmaan puuttumiseksi, ehdotetaan sovellettavan vain sellaisiin työtä välittäviin digitaalisiin alustoihin, jotka käyttävät tietyn tasoista määräysvaltaa työn tekemiseen. Olettama ei siis koskisi muita työtä välittäviä digitaalisia alustoja. Vastaavasti automatisoituja seuranta- ja päätöksentekojärjestelmiä koskevilla säännöksillä ei komission mukaan ylitetä sitä mikä on tarpeen läpinäkyvyyttä, oikeudenmukaisuutta ja vastuuvollisuutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi algoritmijohtamisessa.

Vaikka valtioneuvosto edelleen selvittää kantaansa työsuhdeolettamaan, valtioneuvosto pitää suhteellisuusperiaatteen kannalta tärkeänä sitä, että direktiiviehdotuksessa viitataan alustatyötä tekevien henkilöiden työoikeudellisen aseman määrittämisen osalta jäsenvaltioiden lainsäädännössä säädettyyn työsuhteen käsitteeseen ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntö, ja että ehdotuksessa esitetty työsuhdeolettama on mahdollista kumota oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä vedoten kansallisessa laissa määriteltyyn työsuhteen käsitteeseen. Alustavälitteistä työtä on hyvin monenlaista ja iso osa alustojen välityksellä tehtävästä työstä tehdään aidosti itsenäisinä ammatinharjoittajina. Sääntelyn kohdentaminen alustoihin, jotka käyttävät määräysvaltaa työn tosiasiallisessa tekemisessä, voi olla tästä näkökulmasta perusteltua.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotus vaikuttaa olevan Suomen näkökulmasta suhteellisuusperiaatteen mukainen.

4 Ehdotuksen vaikutukset Suomelle

4.1 Alustatyötä tekevän henkilön ammattiaseman määrittäminen

Suomessa työntekosuhteen oikeudellinen luonne ratkaistaan työsopimuslain (55/2001) soveltamisalasäännökseen sisältyviä työsuhteen tunnusmerkkejä arvioimalla (1 luvun 1 §). Pykälän mukaan lakia sovelletaan sopimukseen (työsopimus), jolla työntekijä tai työntekijät yhdessä työkuntana sitoutuvat henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Jotta kysymys olisi työsuhteesta, eikä jostain muusta oikeussuhteesta, tulee kaikkien mainitussa lainkohdassa mainittujen kriteerien täytyä. Viime kädessä oikeussuhteen muoto ratkaistaan kokonaisarviolla, mikäli yksittäisten kriteerien avulla ei saada ratkaistua, työskenteleekö henkilö työsuhteessa vai esimerkiksi yrittäjänä. Kokonaisarviointi on usein tarpeen erityisesti työn johtoa ja valvontaa eli direktio-oikeutta koskevan tunnusmerkin täyttymistä arvioitaessa. Koko-

naisarvio tehdään tosiasiallisten työskentelyolosuhteiden perusteella ottaen myös huomioon oikeussuhteen osapuolten tarkoitus sekä työ sopimuksessa sovitut työntekemisen ehdot. Käytännössä kokonaisarviossa joudutaan punnitsemaan niitä kulloisessakin yksittäistapauksessa kysymykseen tulevia tosiseikkoja, jotka puoltavat toisaalta työsuhdetta, toisaalta yrittäjyyttä.

Työsopimuslaissa säädetty työ sopimuksen käsite on pakottavaa oikeutta. Tämä tarkoittaa sitä, että työntekosuhteeseen sitoutuneet osapuolet eivät voi edes keskinäisin sopimuksin sopia siitä, että oikeussuhde olisi jokin muu kuin työsuhde, jos työsuhteen tunnusmerkit tosiasiallisesti täyttyvät.

Direktiiviehdotuksen mukaan alustatyötä tekevän henkilön oletettaisiin olevan työsuhteessa työtä välittävän digitaalisen alustan omistavaan yritykseen, jos vähintään kaksi viidestä ehdotuksen 4 artiklassa luetellusta kriteeristä täyttyy. Ehdotus poikkeaa Suomen työ lainsäädännöstä, jonka mukaan työntekosuhteen oikeudellinen luonne arvioidaan työ sopimuslain 1 luvun 1 §:ssä säädettyjen työsuhteen tunnusmerkkien avulla. On mahdollista, että joissakin tapauksissa direktiiviehdotuksen 4 artiklassa luetellut kriteerit olisivat sellaisia, jotka myös kansallisen lainsäädännön mukaan oikeussuhdetta arvioitaessa johtaisivat siihen, että oikeussuhdetta pidettäisiin työsuhteena. Toisaalta asiaan voi vaikuttaa myös muita tosiseikkoja, joiden valossa alustatyötä tekevää henkilöä olisikin pidettävä yrittäjänä, vaikka kaksi direktiiviehdotuksen viidestä kriteeristä täyttyisikin. Direktiiviehdotukseen sisältävä oikeudellinen oletama voisi johtaa siihen, että alustatyöntekoa koskevaa oikeussuhdetta pidettäisiin niiden nojalla työsuhteena, vaikka kysymys kansallisen sääntelyn mukaan todellisuudessa olisikin yrittäjänä tehtävästä työstä.

Direktiiviehdotuksen 5 artiklan mukaan oikeussuhdetta olisi mahdollista arvioida kansallisesti määräytyvän työsuhteen käsitteen nojalla oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä tai molemmissa. Suomessa voimassa olevan lainsäädännön mukaan tämä tarkoittaisi oikeussuhteen vahvistamista siviiliprosessissa käräjäoikeudessa nostettavalla vahvistuskanteella. Vaihtoehtona oikeusprosessille oletaman kumoamiseksi voitaisiin harkita myös hallinnollisen prosessin luomista.

Direktiiviehdotuksen 4 artiklan mukaan oikeudellista oletamaa sovelletaan kaikissa kyseeseen tulevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa menettelyissä. Myös toimivaltaisten viranomaisten, jotka todentavat asiaa koskevan lainsäädännön noudattamisen tai valvovat sen täytäntöönpanoa, on voitava luottaa tähän oletamaan. Ehdotuksen selitysosassa tällaisilla viranomaisilla viitataan muun muassa työsuojelu- ja sosiaaliturvaviranomaisiin. Direktiivin resitaaliteksteissä esimerkiksi mainitaan myös veroviranomainen.

Suomessa eri viranomaiset arvioivat työsuhteen ja yrittäjyyden välistä rajanvetoa itsenäisesti niiden sovellettavanaan olevan lainsäädännön pohjalta. Joidenkin viranomaisten sovellettavassa lainsäädännössä on viitattu työ sopimuslain 1 luvun 1 §:ssä säädettyyn työsuhteen (työ sopimuksen) käsitteeseen. Näin on tehty muun muassa työntekijän eläke- sekä työtapaturma- ja ammattitautilainsäädännössä niiden henkilöllisten soveltamisalojen osalta. Työsuojeluviranomainen ratkaisee kysymyksen työsuhteen olemassaolosta työ sopimuslain 1 luvun 1 §:n pohjalta esikysymyksenä arvioidessaan, onko sillä toimivaltaa valvoa kysymyksessä olevaa työ lainsäädännön noudattamista koskevaa velvoitetta. Verotuksessa sen sijaan on itsenäinen työsuhteen käsite. Direktiiviehdotuksen vaikutuksia viranomaisten toimintaan niiden arvioidessa työsuhteen ja yrittäjyyden välistä rajanvetoa sekä eri viranomaisten sovellettavana olevaan lainsäädäntöön ja siellä määriteltyyn työsuhteen tai työ sopimuksen käsitteeseen on arvioitava tarkemmin ehdotuksen käsitteellisen edetessä.

Työoikeudellisissa riita-asioissa noudatetaan oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 17 luvun 2 §:ssä säädettyä, jonka mukaan riita-asiassa asianosaisen on näytettävä ne seikat, joihin hänen vaatimuksensa tai vastustamisensa perustuu. Direktiiviehdotuksen 5 artiklaan sisältyvä ehdotus käännetyistä todistustaakasta alustayritykselle vaikuttaisi poikkeavan tästä pääsäännöstä.

4.2 Algoritmijohtaminen

Direktiiviehdotuksen 3 lukuun sisältyvistä ehdotuksista osa olisi uutta kansalliseen sääntelyyn nähden, kun taas osaa on jo ainakin jossain määrin katettu kansallisen lainsäädännön säännöksillä.

Siltä osin kuin direktiiviehdotuksella täsmennetään ja täydennetään luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojaa koskevia säännöksiä, merkityksellisiä ovat EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa rinnakkain sovellettavan kansallisen tietosuojalain (1050/2018) sekä työsuhteessa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn erityislakina noudatettavan yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) säännökset. Direktiiviehdotuksen kannalta olennaisia ovat muun muassa yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 3 (tarpeellisuusvaatimus), 4 (työntekijän henkilötietojen keräämisen yleiset edellytykset ja työnantajan tiedonantovelvollisuus), 5 (terveydentilaa koskevien tietojen käsittely) ja 21 §:t (yhteistoiminta teknisin menetelmin toteutetun valvonnan ja tietoverkon käytön yhteydessä).

Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 3 §:n mukaan työnantaja saa käsitellä vain välittömästi työntekijän työsuhteen kannalta tarpeellisia henkilötietoja, jotka liittyvät työsuhteen osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseen tai työnantajan työntekijöille tarjoamiin etuuksiin taikka johtuvat työtehtävien erityisluonteesta. Tarpeellisuusvaatimuksesta ei voida poiketa työntekijän suostumuksella.

Lain 4 §:n 1 momentin mukaan työnantajan on kerättävä työntekijää koskevat henkilötiedot ensi sijassa työntekijältä itseltään. Jos työnantaja kerää henkilötietoja muualta kuin työntekijältä itseltään, työntekijältä on hankittava suostumus tietojen keräämiseen. Suostumus ei kuitenkaan ole tarpeen silloin, kun viranomaisen luovuttaa tietoja työnantajalle tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tai jos tietojen keräämisestä tai saamisesta laissa erikseen nimenomaisesti säädetään.

Terveydentilaa koskevien tietojen käsittelyä koskevan 5 §:n 1 momentin mukaan työnantajalla on oikeus käsitellä työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja, jos tiedot on kerätty työntekijältä itseltään tai hänen kirjallisella suostumuksellaan muualta ja tietojen käsittely on tarpeen sairausajan palkan tai siihen rinnastettavien terveydentilaaan liittyvien etuuksien suorittamiseksi taikka sen selvittämiseksi, onko työstä poissaoloon perusteltu syy, taikka jos työntekijä nimenomaisesti haluaa selvitetävän työkykyisyyttä terveydentilaa koskevien tietojen perusteella. Lisäksi työnantajalla on oikeus käsitellä näitä tietoja niissä tilanteissa ja siinä laajuudessa, kuin muualla laissa erikseen säädetään.

Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:n mukaan työntekijöihin kohdistuvan kameravalvonnan, kulunvalvonnan ja muun teknisin menetelmin toteutetun valvonnan tarkoitus, käyttöönotto ja valvonnassa käytettävät menetelmät sekä sähköpostin ja muun tietoverkon käyttö sekä työntekijän sähköpostin ja muuta sähköistä viestintää koskevien tietojen käsittely kuuluvat yhteistoimintalaeissa tarkoitettujen yhteistoimintamenettelyjen piiriin. Muissa kuin yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluvissa yrityksissä ja julkisoikeudellisissa yhteisöissä työnantajan on ennen päätöksentekoa varattava työntekijöille tai heidän edustajilleen tilaisuus tulla kuulluiksi edellä mainituista asioista. Yhteistoiminta- tai kuulemismenettelyn jälkeen työnanta-

jan on määriteltävä työntekijöihin kohdistuvan teknisin menetelmin toteutetun valvonnan käyttötarkoitus ja siinä käytettävät menetelmät sekä tiedotettava työntekijöille valvonnan tarkoituksesta, käyttönotosta ja siinä käytettävistä menetelmistä sekä sähköpostin ja tietoverkon käytöstä.

Vuoden 2022 alusta voimaan tulleen yhteistoimintalain (1333/2021) mukaan lakia sovelletaan taloudellista toimintaa harjoittaviin yrityksiin ja yhteisöihin, joiden työsuhteessa olevien työntekijöiden lukumäärä säännöllisesti on vähintään 20. Lain soveltamisalan piiriin kuuluvissa yrityksissä ja yhteisöissä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:ssä säädetty kysymykset käsitellään yhteistoimintalain 2 luvussa säädettyssä jatkuvassa vuoropuhelussa. Yhteistoimintalain 36 §:ssä säädetään myös henkilöstön edustajien oikeudesta käyttää asiantuntijoita sekä tällaisille asiantuntiojille annettavasta vapautuksesta työstä ja ansionmenetyksen korvauksesta.

Edellä mainitut yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 3 ja 5 §:t vaikuttaisivat alustavan arvion mukaan suurelta osin täyttävän direktiivin 6 artiklan 5 kohdassa säädetty velvoitteet silloin, kun kysymys on työntekijöitä koskevasta henkilötietojen käsittelystä. Ehdotuksen 6 artiklan 5 kohdan a alakohdassa säädetty emotionaalista tai psykologista tilaa koskevien tietojen käsittelykiellon sekä ehdotuksen 8 artiklan suhdetta kansallisen lainsäädäntöön on arvioitava jatkokäsittelyssä vielä tarkemmin. Niin ikään on arvioitava tarkemmin sitä, missä määrin yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:n ja yhteistoimintalain säännösten voitaisiin katsoa täyttävän direktiivin 6 ja 9 artiklassa säädettyjä vaatimuksia.

Itsenäisten ammatinharjoittajien osalta henkilötietojen suoja koskeva sääntely perustuu tällä hetkellä tietosuojasetukseen sekä sen kanssa rinnakkain sovellettavan tietosuojalain säännöksiin. Tietosuojalaissa säädetään muun muassa erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelystä (6 §). Pääasiassa vaikuttaisi kuitenkin siltä, että direktiivin 10 artiklasta johtuvista uusista oikeuksista itsenäisinä ammatinharjoittajina alustatyötä tekeville olisi kysymys uudesta sääntelystä.

Direktiiviehdotuksen 7 artiklaan perustuva automatisoitujen seuranta- ja päätöksentekojärjestelmien seuranta ja erityisesti artiklan 2 kohdan mukainen työtä välittävien digitaalisten alustojen velvollisuus arvioida riskejä, joita nämä järjestelmät aiheuttavat alustatyöntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle, vaikuttaisivat sisältyvän työturvallisuuslaissa (738/2002) säädettyihin työnantajan työsuojeluvetoisiin. Työturvallisuuslakia sovelletaan pääsääntöisesti ainoastaan työ- ja virkasuhteessa tehtävään työhön. Työturvallisuuslain 8 §:n perusteella työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä noudattaen työturvallisuuden ennalta ehkäiseviä peruseriaatteita. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyteen. Työturvallisuuslain 10 §:n 1 momentin mukaan työnantajan on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Vaatimus työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin koskee sekä fyysisiä että psykososiaalisia haitta- ja vaaratekijöitä. Työturvallisuuslain 10 §:n 2 momentin mukaan, jos työnantajalla ei ole työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin tarvittavaa riittävää asiantuntemusta, hänen on käytettävä ulkopuolisia asiantuntijoita. Työnantajan on varmistuttava, että asiantuntijalla on riittävä pätevyys ja muut edellytykset tehtävän asianmukaiseen suorittamiseen.

4.3 Alustatyön läpinäkyvyys

Suomen lainsäädäntöön ei sellaisenaan sisälly direktiiviehdotuksen 11 artiklaan sisältyvää vaatimusta, jonka mukaan työnantajina toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi ilmoitettava alustatyöntekijöiden tekemästä työstä toimivaltaisille työ- ja sosiaaliturvaviranomaisille siinä valtiossa, jossa työtä tehdään. Jokaisen työnantajan on kuitenkin otettava työntekijöilleen lakisääteiset, pakolliset vakuutukset. Selvää ei ole, missä määrin tällaiset lakisääteiset vakuutusvelvollisuudet kattaisivat artiklassa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden. Myös alustatyötä koskevien olennaisten tietojen saatavuutta koskevan 12 artiklan suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön on selvitettävä tarkemmin ehdotuksen jatkokäsittelyssä.

4.4 Oikeussuojakeinot ja täytäntöönpano

Direktiiviehdotuksen 14 artiklan mukaan alustatyötä tekevien henkilöiden edustajat tai muut oikeushenkilöt, joilla on kansallisessa lainsäädännössä tai käytännöissä vahvistettujen kriteerien mukaisesti oikeutettu etu puolustaa alustatyötä tekevien henkilöiden oikeuksia, olisi voitava aloittaa minkä tahansa oikeudellisen tai hallinnollisen menettelyn direktiivistä johtuvien oikeuksien tai velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi ja toimia yhden tai useamman alustatyötä tekevän henkilön puolesta tai tukemiseksi näiden suostumuksella. Jatkotyössä olisi selvitettävä sisältääkö ehdotus sellaisia oikeudenkäyntiedustuksen muotoja, joita Suomen lainsäädäntö ei tunne, ja mahdollistaisiko se ryhmäkanteiden ajamisen, mikä esimerkiksi työoikeudellisissa asioissa ei ole Suomessa mahdollista.

Suomen lainsäädäntöön ei sisälly direktiiviehdotuksen 15 artiklaan sisältyvää vaatimusta, jonka mukaan työtä välittävien digitaalisten alustojen olisi luotava viestintäkanavat alustatyötä tekeville henkilöille. Ehdotus edellyttäisi sääntelyä asiasta.

Direktiiviehdotuksen 16 artikla koskee velvoitetta varmistua siitä, että menettelyissä, jotka koskevat alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiaseman määrittämistä oikein, kansallisten tuomioistuinten tai toimivaltaisten viranomaisten olisi voitava määrätä työtä välittävän digitaalisen alustan esittämään kaikki hallussaan olevat merkitykselliset todisteet, mukaan lukien luottamuksellisia tietoja sisältävät todisteet. Suomessa todistelussa käytettävistä asiakirjoista ja katselmuskohteista, mukaan lukien salassa pidettävän tai vaitiolo-oikeuden alaista tietoa sisältävän asiakirjan, esineen tai katselmuksen esittämisestä ja hankkimisesta, säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 38 – 40 §:ssä. Tuomioistuin voi muun muassa määrätä esineen tai asiakirjan tuotavaksi tuomioistuimeen, jos esineellä tai asiakirjalla voi olla merkitystä näyttönä. Velvoitetta voidaan tarvittaessa tehostaa pakkokeinoilla. Tältä osin kansallinen lainsäädäntö vaikuttaisi täyttävän direktiiviehdotuksen vaatimukset.

Suomen lainsäädännön voidaan katsoa olevan direktiiviehdotuksen 17 ja 18 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukainen siltä osin kuin ne koskevat työsuhteessa olevia alustatyöntekijöitä. Sen sijaan itsenäisinä ammatinharjoittajina olevien osalta ei ole säädetty esimerkiksi irtisanomissuojasta tai sitä vastaavasta suojasta. Itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien yrittäjien välisissä suhteissa noudatetaan sopimusoikeuden yleisiä periaatteita esimerkiksi sopimuksen irtisanomisessa.

Direktiiviehdotuksen 19 artiklan mukaan direktiivin 6 artiklan, 7 artiklan 1 ja 3 kohdan sekä 8 ja 10 artiklan soveltamisen valvonnasta vastaisi tietosuoja-asetuksessa määritelty valvontaviranomainen, jolla olisi myös toimivalta määrätä hallinnollisia sakkoja enintään tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuun määrään asti. Valvontaviranomaisen sekä kansallisten työ- ja sosiaaliturvaviranomaisten olisi tehtävä yhteistyötä.

Suomessa kansallisena valvontaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu, jota koskevat säännökset sisältyvät tietosuojalakiin. Tietosuojalain 24 §:ssä säädetään myös hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Työ- ja virkasuhteessa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn osalta yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa on lisäksi säädetty tietosuojavaltuutetun sekä työsuojeluviranomaisen välisestä toimivallanjaosta lain valvonnassa. Lain 22 §:n mukaan lain noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset toimivaltansa mukaisesti yhdessä tietosuojavaltuutetun kanssa. Tietosuojavaltuutetun tehtävien ja toimivallan osalta viitataan tietuoja-asetuksen 55–59 artiklaan ja tietosuojalain 14 §:ään. Työsuojeluviranomaisten tehtävistä ja toimivallasta säädetään työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 2 ja 3 luvussa. Ehdotuksen vaikutuksia tietosuojavaltuutetun tehtäviin ja direktiivissä ehdotettuja velvoitteita eri viranomaisten välisestä yhteistyöstä on vielä arvioitava tarkemmin valmistelun edetessä.

4.5 Muut vaikutukset

Direktiiviehdotusta täydentävän vaikutusarvioinnin mukaan ehdotukset vaikuttaisivat todennäköisesti eniten niissä jäsenmaissa, joissa digitaalisten alustojen välittämä työ on yleisintä. Tällaisia ovat eritoten Länsi- ja Etelä-Euroopan maat.

Alustatyötä tekevien henkilöiden määrästä Suomessa ei ole olemassa aivan tarkkaa tilastotietoa. Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 2017 noin 0,3 prosenttia 15–74-vuotiaista suomalaisista oli hankkinut edellisten 12 kuukauden aikana vähintään yhden neljäsosan ansiostaan erilaisten digitaalisten alustojen kautta. Lukumäärällisesti kyse oli noin 14 000 henkilöstä. Tutkimuksen haastattelukysymyksissä vaihtoehtoisina ansion hankkimistapoina mainittiin kuitenkin myös mm. AirBnb:n kautta asunnon vuokraamisesta saadut tulot tai Tori.fi:n kautta tapahtunut tavarantoiminnan myynti, jotka alustavan arvion mukaan voisivat jäädä direktiivissä ehdotetun soveltamisalan ulkopuolelle.

Osana Työterveyslaitoksen Reilu työ alustoilla –tutkimusta Työterveyslaitos on koostanut listan Suomessa työtä välittävistä alustayrityksistä. Listan mukaan suomalaisia tai Suomessa töitä välittäviä alustoja on tällä hetkellä yhteensä 43. Näiden osalta ei ole tietoa siitä, missä määrin ne mahdollisesti kuuluisivat direktiiviehdotuksen soveltamisalan piiriin, eli täyttäisivät työtä välittävän digitaalisen alustan määritelmän.

Direktiiviehdotukseen sisältyvästä oikeudellisesta olettamasta voisi aiheutua kustannuksia Suomessa toimiville alustavälitteistä työtä tarjoaville yrityksille. Kustannuksia voisi syntyä yritysten muokatessa käytäntöjään direktiivin vaatimusten mukaisiksi. Lisäksi kustannuksia tulisi siitä, jos yritykset lähtisivät riitauttamaan olettamaa sen kumoamiseksi tuomioistuinpöytäkirjoissa. Direktiiviehdotuksen perusteluiden mukaan virheellisen ammattiluokituksen riskin torjumiseksi toteutettavien toimien seurauksena työtä välittävien digitaalisten alustojen kustannukset voisivat olla EU-tasolla jopa 4,5 miljardia euroa vuodessa. Toisaalta digitaaliset työtä välittävät alustat voisivat myös hyötyä sääntelyn myötä lisääntyvästä oikeusvarmuudesta, kun alustavälitteistä työtä koskeva sääntely olisi samanlaista kaikissa EU-maissa. Oikeusvarmuuteen vaikuttaa kuitenkin se, että työntekijän tai työsuhteen käsite määräytyisi edelleen viimekädessä jokaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Alustayrityksille koituu lisäksi hallinnollisia kustannuksia ehdotukseen sisältyvien uusien algoritmijohtamiseen liittyvien uusien oikeuksien sekä viranomaisille tiedottamiseen liittyvien velvoitteiden toteuttamisesta. Alustavälitteistä työtä tarjoavien yritysten kanssa samalla toimialalla toimivat yritykset voisivat hyötyä tasapuolisemmista toimintaedellytyksistä, kun alustatyötä tekevien henkilöiden ammattiase- man määrittämisestä olisi säädetty.

Ehdotus, jonka mukaan oikeudellinen oletama olisi mahdollista kumota ainoastaan oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä, lisäisi alustavan arvion mukaan sellaisenaan toteutuessa yleisten tuomioistuinten, ensivaiheessa käräjäoikeuksien työmäärää. Määrään voisi vaikuttaa muun muassa se, missä määrin työtä välittävät digitaaliset alustat kehittävät käytäntöjään sekä yleisesti alustavälitteisen työn yleisyys ja sen kehittyminen Suomessa.

Ehdotuksen vaikutuksia muihin työsuhteen olemassaoloa arvioiviin viranomaisiin, kuten työsuojelu-, sosiaali- ja veroviranomaisiin, on arvioitava tarkemmin jatkotyön aikana.

5 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Direktiiviehdotuksen säännöksillä täsmennettäisiin ja tarkennettaisiin EU:n tietosuojasetusta. Ehdotuksen voidaan siten arvioida olevan merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta.

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on taata läpinäkyvyys, oikeudenmukaisuus ja vastuuvollisuus alustatyössä käytettävässä algoritmijohtamisessa luomalla alustatyötä tekeville henkilöille uusia oikeuksia. Tarkoituksena on siis edistää ja parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden tiedonsaantia algoritmijohtamisesta sekä heidän henkilötietojensa ja yksityiselämän suojaa. Näin ollen direktiiviehdotus vaikuttaisi olevan valtioneuvoston näkemyksen mukaan sopusoinnussa perustuslaissa turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kanssa ja tukevan niiden toteutumista.

Ehdotuksella voidaan katsoa olevan merkitystä omaisuuden suojaa koskevan perustuslain 15 §:n sekä oikeutta työhön ja elinkeinovapautta koskevan 18 §:n kannalta. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan säädetään lailla.

Perustuslain 18 §:ssä säädetään muun muassa jokaisen oikeudesta lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Ketään ei myöskään ilman lakiin perustuvaa syytä saa erottaa työstä.

Ehdotuksen tavoitteena on parantaa alustatyötä tekevien henkilöiden työoloja, minkä voidaan katsoa tukevan perustuslaissa säädettyä julkisen vallan velvollisuutta huolehtia työvoiman suojelusta. Ehdotuksella ei puututtaisi alustavälitteistä työtä tarjoavien yritysten oikeuteen harjoittaa elinkeinoa. Niin ikään ehdotuksella sallittaisiin jatkossakin alustavälitteisen työn tekeminen itsenäisenä ammatinharjoittajana. Oikeudellisen oletaman soveltuessa alustavälitteistä työtä tekevällä olisi ehdotuksen mukaan mahdollisuus riitauttaa oletama oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä vedoten kansallisessa laissa säädettyyn työsuhteen käsitteeseen ja väittää, ettei hänen tekemässään työssä olisi kyse työsuhteesta tehtävästä työstä. Oikeudellisen oletaman kumoamismahdollisuuden voidaan arvioida olevan merkityksellinen myös itsenäisenä ammatinharjoittajana alustatyötä tekevän henkilön omaisuuden suojan kannalta. Alustavälitteistä työtä tarjoavien yritysten velvollisuus olennaisten tietojen saatavilla pitämisestä eivät komission perusteluiden mukaan pitäisi sisällään alustayrityksen liikesalaisuuksia tai teollisuus- tai tekijänoikeuksilla suojattuja tietoja. Näin ollen direktiiviehdotuksen voidaan valtioneuvoston näkemyksen mukaan arvioida olevan sopusoinnussa perustuslaissa turvattujen oikeutta työhön ja elinkeinovapautta sekä omaisuuden suojaa koskevien oikeuksien kanssa.

Edellä mainittuja perustuslain säännöksiä vastaten ehdotuksen voidaan arvioida olevan merkityksellinen Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 (henkilötietojen suoja), 15 (ammattillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä), 16 (elinkeinovapaus) ja 17 artiklan (omistusoikeus) kannalta. Lisäksi komissio on direktiiviehdotuksen perusteluissa maininnut myös työntekijöiden oikeutta

oikeudenmukaisiin ja kohtuullisiin työoloihin ja työehtoihin sekä oikeutta saada tietoja ja tulla kuulluiksi yrityksessä koskevat perusoikeuskirjan 31 ja 27 artiklat.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 21 kohdan mukaan työoikeus kuuluu valtakunnan toimivaltaan maakunnan ja kuntien palveluksessa olevien virkaehtosopimuksia koskevin poikkeuksin sekä ottaen huomioon itsehallintolain 29 §:n 1 momentin 6 kohdan ja 2 momentin säännökset.

Myös luonnollisten henkilöiden henkilötietojen suojaa koskeva sääntely kuuluu pääasiassa valtakunnan toimivaltaan. Kuitenkin Ahvenanmaan maakunnan ja kuntien viranomaisten hallussa olevien henkilötietojen suoja on Ahvenanmaan itsehallintolain 19 §:ssä tarkoitettussa maakuntalakien lainsäädäntövalvonnassa katsottu itsehallintolain 18 §:n 1 ja 4 kohdan nojalla kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ehdotukseen ei arvioida merkittävästi sisältyvän tällaisia asioita.

7 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä

Ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston sosiaaliasioiden työryhmässä. Moni jäsenmaa on ilmaissut lähtökohtaisesti positiivisen suhtautumisensa ehdotetun direktiivin tavoitteisiin, mutta todennut ehdotuksen tarkemman tarkastelun olevan vielä kesken.

Euroopan parlamentissa direktiivin valmistelusta vastaa työllisyysvaliokunta. Liikenne- ja matkailuvaliokunta antaa mielipiteensä asiasta.

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Valtioneuvoston U-kirjelmää on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa työoikeusjaostossa (jaosto 28).

Valtioneuvoston U-kirjelmää on valmisteltu EU-ministerivaliokunnan kokouksessa 27.1.2022.

9 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto näkemyksen mukaan EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisen avain on sosiaalisten oikeuksien ja työelämän ajantasainen vähimmäissääntely ja sen tehokkaampi toimeenpano. Komission esitys liittyy Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin, jonka toimeenpano on keskeistä sosiaalisen Euroopan edistämisen kannalta. Suomen sosiaali- ja työllisyyspolitiikan kansallisia erityispiirteitä, kuten sopimiseen perustuvaa työmarkkinajärjestelmää, tulee kuitenkin kunnioittaa. Suomen näkemyksen mukaan sosiaalisen ulottuvuuden tulee ottaa kansallisten järjestelmien monimuotoisuus lähtökohdakseen tulevaisuudessakin.

Valtioneuvosto tukee direktiiviehdotuksen tavoitetta parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia, myös EU:ssa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävästä kasvun edellytyksiä tukevalla tavalla. Työntekijöille kuuluvien työ- ja sosiaalilainsäädännöstä johtuvien oikeuksien on oltava samat riippumatta siitä, millä tavalla työn tekeminen on järjestetty. Tärkeää on myös turvata yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön ja muuhun sääntelyyn liittyvien velvollisuuksien toteuttamisessa.

Alustavälitteisen työn osalta yksi keskeisimmistä kysymyksistä liittyy alustatyötä tekevän työn-suorittajan työoikeudelliseen asemaan. Vaikka valtioneuvosto edelleen selvittää kantaansa direktiiviehdotuksessa esitettyyn työsuhteolettamaan, valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että direktiiviehdotuksessa viitataan alustatyötä tekevien henkilöiden työoikeudellisen aseman määrittämisen osalta jäsenvaltioiden lainsäädännössä säädettyyn työsuhteen käsitteeseen ottaen huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntö, ja että ehdotuksessa esitetty työsuhteolettama on mahdollista kumota oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä vedoten kansallisessa laissa määriteltyyn työsuhteen käsitteeseen. Tärkeää on myös, ettei direktiivistä aiheudu velvoitetta säätää niin sanottua kolmatta kategorialla työsuhteessa ja yrittäjänä tehtävän työn välille. Neuvotteluissa valtioneuvosto pyrkii selkeyttämään direktiiviehdotukseen sisältyvän työsuhteolettaman suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön ja käytäntöön, mukaan lukien eri viranomaisten menettelyihin niiden arvioissa työsuhteessa ja yrittäjänä tehtävän työn välistä rajapintaa.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti direktiivin ehdotukseen luoda uusia ai-neellisia oikeuksia alustatyöntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille suhteessa algoritmi-johtamiseen. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU-säädösehdotukset ovat EU:n tietosuo-jasääntelyn mukaisia. Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti siihen, että direktiiviehdotuksella varmistetaan tietosuoja-asetuksen sääntelyliikkumavaran puitteissa alustatyöntekijöiden henki-lötietojen suojaa.

Valtioneuvosto pitää pääosin ehdotettuja oikeusperustoja asianmukaisina ja keskenään yhteen-sopivina, mutta katsoo, että ehdotetun oikeusperustan SEUT-sopimuksen 153 artiklan 1 kohdan b alakohdan riittävyyttä tulee vielä selvittää jatkovalmistelussa erityisesti siltä osin, kun on kyse kumottavissa olevan työsuhteolettaman noudattamisen ulottamisesta erilaisiin viranomais- sekä hallinnollisiin ja oikeudellisiin menettelyihin. Valtioneuvosto tarkentaa kantaansa oikeus-perustojen asianmukaisuuden osalta ehdotuksen käsittelyn edetessä.

Ehdotus vaikuttaisi olevan Suomen näkökulmasta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mu-kainen. Alustatalous, alustavälitteinen työ mukaan lukien, on usein luonteeltaan kansainvälistä, rajatylittävää ja nopeasti kehittyvää. Monet työtä välittävät digitaaliset alustat toimivat useassa eri maassa. Niinpä EU-tason ratkaisut voisivat siten olla myös alustayritysten osalta parhaita. Monet alustatyöhön liittyvät haasteet, kuten alustatyötä tekevien työoikeudellisen aseman epä-varmuus ja algoritmijohtamiseen liittyvät mahdolliset sääntelykapeikot, vaikuttavat olevan yh-tenäisiä kaikissa EU-maissa, mikä puoltaa ratkaisujen etsimistä niihin EU-tasolla.

Valtioneuvosto selvittää edelleen useiden direktiiviehdotuksen määräysten tarkempaa sisältöä ja niiden suhdetta Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön ja tarkentaa niiden osalta kantaansa komission ehdotuksen käsittelyn edetessä.